

Nieuwsbrief EHRC Updates 2021-07

Nummer 7, 2021

Redactie: J.H. Gerards, H. Morre, J. Krommendijk, S. Lambrecht, P. Ölçer, B. Aarrass, L.E. Burgers, P. Cannoot, L.R. Glas, C. Mak, D.A.G. van Toor en C. Van de Graaf.

INHOUDSOPGAVE

Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2021:0325JUD000186418 25-03-2021

Matalas t. Griekenland, EHRM 25 maart 2021, nr. 1864/18

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2021:0325JUD004032416 25-03-2021

Bivolaru en Moldovan t. Frankrijk, EHRM 25 maart 2021, nrs. 40324/16 en 12623/17

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2021:0323JUD003636614 23-03-2021

Ghailan e.a. t. Spanje, EHRM 23 maart 2021, nr. 36366/14

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2021:0316JUD004518712 16-03-2021

Hussein e.a. t. België, EHRM 16 maart 2021, nr. 45187/12

Europees Hof voor de Rechten van de Mens,

ECLI:CE:ECHR:2021:0316JUD005384807 16-03-2021

Fikret Karahan t. Turkije, EHRM 16 maart 2021, nr. 53848/07

Hof van Justitie van de Europese Unie

Hof van Justitie van de Europese Unie, ECLI:EU:C:2021:208 17-03-2021

Consulmarketing, HvJ EU 17 maart 2021, zaak C-652/19

RECHTSPRAAK

**Bivolaru en Moldovan t. Frankrijk, EHRM 25 maart 2021,
nrs. 40324/16 en 12623/17**

Bij tenuitvoerlegging van Europese Arrestatiebevelen (EAB) is in beginsel sprake van niet-discretionaire uitvoering van EU-recht, ook als de nationale rechter de redelijkheid van overlevering beoordeelt in het licht van de Aranyosi-criteria. Bij het EHRM betekent dit, dat de Bosphorusdoctrine van toepassing is. Van gelijkwaardige bescherming door het EU-recht kan volgens het EHRM niet worden gesproken als de nationale rechter ten onrechte over een onduidelijk punt geen prejudiciële vragen heeft gesteld. Als de nationale rechter de detentiesituatie in het ontvangende land niet voldoende concreet heeft gecontroleerd, schiet de geboden grondrechtenbescherming bovendien kennelijk tekort, in strijd met art. 3 EVRM.

In deze procedure liggen twee afzonderlijke zaken voor, die het EHRM met het oog op hun samenhang behandelt. In de zaak van Moldovan gaat het om een man die in 2015 in Roemenië is veroordeeld tot 7,5 jaar gevangenisstraf in verband met mensenhandel, gepleegd in Roemenië en Frankrijk. Omdat Moldovan na de procedure was teruggekeerd naar Frankrijk, heeft Roemenië een Europees Arrestatiebevel (EAB) uitgevaardigd met het oog op tenuitvoerlegging van de gevangenisstraf. In 2016 werd Moldovan gearresteerd en de nationale rechter oordeelde dat er geen belemmeringen waren ten aanzien van de overlevering van Moldovan naar Roemenië, ondanks de bezwaren die Moldovan daartegen heeft geuit vanwege de slechte omstandigheden in de gevangenis waar hij zijn straf zou moeten uitzitten.

De tweede zaak gaat over Bivolaru, de leider van een spirituele yogabeweging die in 2004 voorwerp is geworden van een strafvervolgning in Roemenië, die volgens Bivolaru deels door zijn spirituele overtuiging zou zijn ingegeven. Hij is daarom in 2005 naar Zweden gereisd, waar hij asiel heeft aangevraagd en heeft verkregen. In 2013 werd hij in Roemenië bij verstek

veroordeeld tot zes jaar gevangenisstraf vanwege seksuele relaties met een minderjarige. In verband met de tenuitvoerlegging van deze gevangenisstraf is jegens Bivolaru een EAB uitgevaardigd. In 2016 werd Bivolaru in Frankrijk aangehouden. Bij de rechter stelde hij dat het EAB niet ten uitvoer mocht worden gelegd omdat hij niet voor niets in Zweden een vluchtelingenstatus had gekregen en omdat hij om politieke en religieuze redenen in Roemenië was vervolgd. De rechter oordeelde echter dat er in zijn zaak geen gronden waren om overlevering te weigeren; ook het cassatiehof besliste in laatste instantie dat het bestaan van een Zweedse vluchtelingenstatus niet in de weg stond aan het ten uitvoer leggen van het EAB.

Het EHRM overweegt ten aanzien van beide zaken dat het hier kan gaan om een *Bosphorus*-situatie wanneer er geen sprake is van een discretionaire, maar een gebonden bevoegdheidsuitoefening door de staat naar internationaal (in dit geval EU-)recht. In dat geval geldt dat moet worden onderzocht of in het internationale systeem op zichzelf gelijkwaardige rechtsbescherming wordt geboden en er voldoende procedurele garanties zijn om de grondrechtenbescherming daadwerkelijk te kunnen afdwingen. Ook als dat in algemene zin zo is, kan bovendien in het concrete geval nog blijken dat die rechtsbescherming kennelijk tekort is geschoten. Het Hof stelt voorop dat het ten aanzien van al deze criteria dat alleen in het concrete geval kan nagaan.

Het gaat dan allereerst in op de zaak van Moldovan, waarbij duidelijk is dat de nationale rechter het EAB heeft beoordeeld conform het EU-Kaderbesluit 2002/584, zoals uitgelegd door het HvJ EU in de zaak *Aranyosi en Caldăraru*. Volgens die laatste uitspraak is het aanvaardbaar dat een nationale autoriteit in uitzonderlijke omstandigheden beslist om af te wijken van de beginselen van wederzijds vertrouwen en wederzijdse erkenning wanneer dat noodzakelijk is om een wezenlijk grondrecht (zoals art. 4 EU Grondrechtenhandvest) te beschermen. Het HvJ EU heeft daarbij stringente en precieze criteria vastgesteld die de nationale rechter in zijn beoordeling moet betrekken. Gelet daarop is het EHRM van oordeel dat de nationale rechter maar zeer beperkte ruimte heeft om tot een eigen oordeel te komen; weliswaar is er ruimte om de feiten te beoordelen, maar wat betreft de rechtsgronden voor het ten uitvoer leggen of weigeren van een EAB is er in feite zo weinig speelruimte dat moet worden aangenomen dat het gaat om niet-discretionaire uitvoering van EU-recht. Dit betekent volgens *Bosphorus* dat wel een vermoeden van equivalente bescherming in het EU-recht kan bestaan, maar ook dat daarvoor is vereist dat er deugdelijke rechtsbescherming wordt geboden. In casu is die voldoende verzekerd doordat in het onderhavige geval het systeem van rechtsbescherming in de EU goed heeft kunnen functioneren. Wel moet het Hof ten slotte nog nagaan of er in het concrete geval sprake is geweest van een kennelijk tekortschietende bescherming ('manifest deficiency test'). Daarbij merkt het Hof op dat Moldovan voor de nationale rechters bewijs

heeft geleverd van systemische problemen in de gevangenissen van Roemenië, en in het bijzonder van de Gherla-gevangenis waar klager gedetineerd zou worden. De nationale rechters hebben bovendien extra informatie opgevraagd over die gevangenis. Vervolgens hebben zij de verkregen informatie echter niet goed beoordeeld in het licht van de eigen rechtspraak van het EHRM, in het bijzonder ten aanzien van de Gherla-gevangenis. Volgens de beschikbare informatie bestond er daar een concreet risico dat klager gedetineerd zou worden in een cel waar hij minder dan 3 m² persoonlijke ruimte ter beschikking zou hebben. Bovendien werden de andere omstandigheden die voor een beoordeling door het EHRM van belang zijn in de stukken slechts in algemene zin beschreven. Daarnaast heeft de nationale rechter genoeg genomen met een vrij algemene mededeling door de Roemeense autoriteiten dat Moldovan mogelijk niet in de Gherla-gevangenis zou worden gedetineerd, zonder dat daar duidelijke en concrete garanties voor waren gegeven. Gelet op die omstandigheden is het Hof van oordeel dat de nationale autoriteiten niet voldoende concreet hebben verzekerd dat Moldovan bij overlevering geen concreet risico zou lopen van blootstelling aan gevangenisomstandigheden die in strijd zouden zijn met art. 3 EVRM. Schending art. 3 EVRM.

Ten aanzien van Bivolaru wijst het Hof erop dat het HvJ EU zich voorafgaand aan de onderhavige zaak niet heeft kunnen uitspreken over de vraag wat de gevolgen voor een EAB moeten zijn wanneer de betrokkene in een andere lidstaat een vluchtelingenstatus heeft gekregen in verband met een situatie in de staat waar hij naartoe zou worden overgeleverd. Het Franse cassatiehof achtte het in deze zaak ook niet nodig om daar prejudiciële vragen over te stellen. Het EHRM is van oordeel dat daardoor het rechtsbeschermingssysteem van de EU niet volwaardig heeft kunnen functioneren. Dit betekent dat de presumptie van gelijkwaardige bescherming in dit geval niet kon opgaan. Het is daarom aan het EHRM om volwaardig te beoordelen of de nationale rechter voldoende heeft gecontroleerd of Bivolaru een reëel risico van schending van art. 3 EVRM liep bij overlevering.

Het EHRM merkt op dat Bivolaru in zijn procedure tegen het EAB primair heeft aangevoerd dat hij niet kon worden uitgeleverd vanwege zijn vluchtelingenstatus in Zweden en het verbod van non-refoulement. Het EHRM merkt op dat het EAB-Kaderbesluit voor deze situatie ook geen bijzondere weigeringsgronden omvat. De nationale rechter heeft wel aandacht besteed aan deze status en heeft bij de Zweedse autoriteiten geïnformeerd of er nog steeds redenen waren om die status te behouden. De Zweedse autoriteiten hebben die vraag positief beantwoord, maar hebben daarbij geen nieuw onderzoek gedaan naar de eventuele risico's van politieke vervolging in Roemenië. Het EHRM stelt zelf vast dat uit het dossier niet is gebleken van dergelijke risico's. Ook de overleverende instantie in Frankrijk heeft zich ervan vergewist dat er geen risico bestond van discriminatie op basis van politieke gezindheid bij de

overlevering. Het EHRM besluit dat de nationale rechter terecht geen grond hierin heeft gezien om te weigeren klager over te leveren aan Roemenië. De klager had daarnaast nog wel een beroep gedaan op de slechte gevangenisomstandigheden in Roemenië, maar hij had dit beroep niet goed onderbouwd. Zeker nu op dat moment de uitspraak in *Aranyosi en Caldărăru* nog niet sterk gevestigd was, acht het Hof het niet onredelijk dat er geen nader onderzoek is gedaan naar die omstandigheden en hun eventuele betekenis voor klager. De tenuitvoerlegging van het EAB heeft hier dan ook geen schending van art. 3 EVRM opgeleverd.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 25-03-2021

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2021:0325JUD004032416

Zaaknummer: 40324/16 en 12623/17

Wetsartikelen: EVRM art. 3

RECHTSPRAAK

Consulmarketing, HvJ EU 17 maart 2021, zaak C-652/19

Aan een medewerker die eind maart 2015 een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd heeft gekregen is in 2017 geen schadevergoeding toegekend toen bleek dat een collectief ontslag dat haar raakte onrechtmatig was. Volgens nationale wetgeving bestond alleen bij voor 7 maart 2015 gesloten vaste arbeidsovereenkomsten aanspraak op zo'n schadevergoeding. Het HvJ wijst erop dat het toekennen van een schadevergoeding niet onder de relevante EU-richtlijn valt en dat daarmee blijkens art. 51 lid 1 Hv het Handvest niet van toepassing is. Onder de raamovereenkomst inzake arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd is de handelwijze van de wetgever niet verboden.

Verzoekster in het hoofdgeding is op 14 januari 2013 in dienst genomen door Consulmarketing op basis van een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd. Op 31 maart 2015 is deze arbeidsovereenkomst omgezet in een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd. In januari 2017 heeft Consulmarketing een procedure voor collectief ontslag ingeleid voor 350 werknemers, waaronder verzoekster in het hoofdgeding. De verwijzende rechter heeft vastgesteld dat het collectief ontslag onrechtmatig was en heeft gelast dat alle betrokken werknemers schadevergoeding kregen, met uitzondering van verzoekster in het hoofdgeding. Zij viel niet onder dezelfde beschermingsregeling als alle andere ontslagen werknemers omdat haar arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd was omgezet in een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd na 7 maart 2015, de datum van inwerkingtreding van een nieuwe wet. De verwijzende rechter vraagt zich nu af of deze situatie verenigbaar is met richtlijn 98/59 en clause 4 van de raamovereenkomst, gelezen in het licht van art. 20 en 30 Hv.

Het HvJ beredeneert allereerst dat een nationale regeling die voorziet in de parallelle toepassing, in het kader van één en dezelfde procedure voor collectief ontslag, van twee verschillende regelingen ter bescherming van werknemers met een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd in geval van onrechtmatig collectief ontslag, niet binnen het toepassingsgebied van richtlijn 98/59 valt. Daardoor kan deze nationale regeling niet worden

geacht het Unierecht ten uitvoer te brengen in de zin van art. 51 lid 1 Hv en kan zij dus niet worden getoetst aan art. 20 en 30 Hv. Reden daarvoor is dat richtlijn 98/59 slechts een gedeeltelijke harmonisatie tot stand brengt van de regels betreffende de bescherming van werknemers bij collectief ontslag, namelijk de bij ontslag te volgen procedure. De nadere regels voor bescherming die moet worden verleend aan een werknemer die het slachtoffer is van onrechtmatig collectief ontslag als gevolg van niet-inachtneming van de criteria waarop de werkgever zich moet baseren om te bepalen welke werknemers moeten worden ontslagen, houden geen verband met de uit richtlijn 98/59 voortvloeiende kennisgevings- en raadplegingsverplichtingen.

Bovendien moet clause 4 van de raamovereenkomst zo worden uitgelegd dat zij zich niet verzet tegen nationale bepalingen die een nieuwe regeling voor de bescherming van werknemers in vaste dienst in geval van onrechtmatig collectief ontslag uitbreiden tot werknemers wier vóór de inwerkingtreding van die bepalingen gesloten overeenkomst voor bepaalde tijd na die datum in een overeenkomst voor onbepaalde tijd is omgezet.

Instantie: Hof van Justitie van de Europese Unie

Datum uitspraak: 17-03-2021

ECLI: ECLI:EU:C:2021:208

Zaaknummer: C-652/19

Rechters: A. Arabadjiev, A. Kumin, T. von Danwitz, P.G. Xuereb en I. Ziemele

Wetsartikelen: 4 Richtlijn 1999/70/EG, Richtlijn 98/59/EG, 7:646 BW en WMCO

RECHTSPRAAK

**Fikret Karahan t. Turkije, EHRM 16 maart 2021, nr.
53848/07**

Een verdachte is veroordeeld op basis van bewijs van een kroongetuige. De verdachte heeft deze getuige tijdens het strafproces niet in persoon kunnen ondervragen; zijn advocaat kon dat wel doen. Het Hof acht deze kwestie vergelijkbaar met die van een afwezige getuige en past de bijbehorende criteria toe. Op basis daarvan komt het tot de conclusie dat het vanwege de noodzaak van identificatie in deze zaak essentieel was geweest dat de getuige de verdachte zelf kon zien. Nu dat niet is gebeurd is sprake van strijd met art. 6 lid 1 en lid 3 (d) EVRM.

In 2005 is klager ondervraagd in verband met verdenkingen van activiteiten ten behoeve van de PKK. Hij werd daarbij geconfronteerd met verklaringen die E.A. in een eerdere procedure al had afgelegd, maar waarvan hij de juistheid ontkende. Tijdens de uiteindelijke strafprocedure bij de rechter heeft klager verzocht om E.A. in persoon te kunnen horen. Dat werd gehonoreerd, maar klager werd uiteindelijk niet zelf overgebracht van detentie-inrichting naar de rechtszaal, waardoor alleen zijn advocaat aanwezig was; E.A. legde toen wel onder eed een verklaring af, maar deze verklaring was veel minder stellig dan zijn eerder afgelegde verklaring bij de politie. Uiteindelijk werd klager veroordeeld tot ruim zes jaar gevangenisstraf.

Voor het EHRM heeft klager gesteld dat het feit dat hij zelf niet bij het verhoor van E.A. aanwezig kon zijn in strijd is met art. 6 lid 1 en lid 3 onder d EVRM. Het Hof stelt voorop dat het hierbij gaat om een iets andere kwestie dan waarover het zich eerder al heeft uitgesproken als het gaat om afwezige getuigen, nu in het onderhavige geval de advocaat van klager wel bij het verhoor aanwezig was en deze de getuige ook vragen kon stellen. Het Hof neemt niettemin aan dat er omstandigheden kunnen zijn waarin die aanwezigheid van de advocaat onvoldoende is om de procedurele rechten van de verdediging te kunnen garanderen. Gelet daarop oordeelt het Hof de zaak toch in het licht van de *Schatschaschwili*-criteria. Het stelt daarbij vast dat er geen redenen zijn gegeven waarom klager juist tijdens de zittingsdag

waarbij E.A. werd gehoord niet naar de zittingzaal was gebracht. Ook acht het Hof duidelijk dat de verklaringen die E.A. heeft afgelegd het doorslaggevende, zo niet het enige bewijs waren waarop de veroordeling is gebaseerd. Dat betekent dat er zeer zwaarwegende compenserende waarborgen moeten zijn om ervoor te zorgen dat de procedure als geheel toch als eerlijk kan worden beschouwd. Daarbij weegt het Hof mee dat er de nodige twijfel mogelijk was over de betrouwbaarheid van de verklaringen die E.A. heeft afgelegd, onder meer omdat E.A. een kroongetuige was die compensatie zou krijgen vanwege zijn getuigenis. E.A. had bovendien zelf tijdens de zitting toegegeven dat hij klager niet met zekerheid kon identificeren als de persoon waarmee hij contact had gehad. Wel was er door de aanwezigheid van een advocaat enige ruimte geweest om de waarachtigheid en betrouwbaarheid van de verklaringen te toetsen. Het Hof acht dit echter niet voldoende in het onderhavige geval, waarbij juist de fysieke identificatie van klager als de dader van groot belang was geweest. Gelet daarop stelt het een schending vast van art. 6 lid 1 en lid 3 (d) EVRM.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 16-03-2021

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2021:0316JUD005384807

Zaaknummer: 53848/07

Wetsartikelen: EVRM art. 6 lid 1 en lid 3 (d)

RECHTSPRAAK

Ghailan e.a. t. Spanje, EHRM 23 maart 2021, nr. 36366/14

In een gebied buiten Madrid waarin niet mag worden gebouwd, is in de loop van de tijd toch een illegale nederzetting ontstaan. Die is lang gedoogd, maar sinds 2005 zijn de autoriteiten harder gaan optreden. Zo hebben zij geprobeerd de bouw van een huis door klagers te verhinderen en is dat huis – na uitzetting van de bewoners – uiteindelijk gesloopt. Het EHRM acht dat niet onredelijk, nu klagers wisten dat ze het illegaal bouwden en er ruim voldoende mogelijkheid voor rechtsbescherming hebben bestaan. Ook behoorden klagers niet tot een kwetsbare groep. Geen schending art. 8 EVRM.

Het bij Madrid gelegen gebied Canljada Real Galiana is traditiegetrouw bestemd voor het hoeden en voor de doorgang van vee. In verband daarmee mag er in het gebied niet worden gebouwd. In de loop van de tijd zijn er niettemin de nodige illegale woningen gebouwd, waar mensen vaak in slechte omstandigheden wonen. De situatie is eerst lange tijd gedoogd, maar sinds 2005 is er systematisch actie ondernomen tegen illegale bouwwerken. In 2005 begonnen ook klagers met het illegaal optrekken van een huis in het gebied, maar dat werd opgemerkt door de politie. Zij kregen een waarschuwing, waartegen zij niet procedeerden. Toen bleek dat klagers het werk aan het huis niet had gestaakt werd er een sloopbevel opgelegd, waartegen klagers opnieuw niet procedeerden. Uiteindelijk werden klagers in 2007 uit het huis gezet en werd het gesloopt. Snel daarna merkte de politie op dat klagers opnieuw waren begonnen met het opbouwen van het huis, waarop een tweede reeks van waarschuwingen en een sloopbevel volgde. Hiertegen procedeerden klagers wel, maar zonder succes.

Voor het EHRM hebben klagers gesteld dat de sloop van hun woning in strijd is met art. 8 EVRM. Het EHRM erkent dat art. 8 EVRM als zodanig ook van toepassing kan zijn op illegaal gebouwde woningen. Het merkt op dat klagers zich er bij het bouwen van het huis van bewust waren dat er op de publieke grond niet gebouwd mocht worden. Ook hebben zij zich niets aangetrokken van de verschillende waarschuwingen en bevelen. Weliswaar hebben klagers aangevoerd dat de bouw en bewoning van illegale huizen in het gebied jarenlang zijn

getolereerd, maar dit geldt niet voor klagers zelf. Bij hen is vanaf het begin geprobeerd te voorkomen dat zij zich in het gebied zouden vestigen. Het Hof acht verder relevant dat in dit geval niet een hele groep mensen is uitgezet en dat klagers zich ook niet hebben beroepen op een bijzondere identiteit of leefstijl. Gebleken is ook niet dat de uitzettingen en sloop in disproportionele mate mensen met een bepaalde nationale of etnische komaf hebben geraakt. Het Hof merkt ook op dat er procedureel zorgvuldig is gehandeld en dat vooral klager zelf geen gebruik heeft gemaakt van de geboden procedurele mogelijkheden. De uiteindelijk gegeven nationale rechterlijke beoordeling en toetsing acht het Hof toereikend. Tot slot merkt het Hof op dat klagers niet aannemelijk hebben gemaakt dat er geen andere plaats voor hen was om te wonen; zij hebben daar duidelijk niet zelf naar gezocht en hen is de nodige noodhulp geboden. Dit alles maakt dat het Hof geen schending vaststelt van art. 8 EVRM.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 23-03-2021

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2021:0323JUD003636614

Zaaknummer: 36366/14

Wetsartikelen: EVRM art. 8

RECHTSPRAAK

Hussein e.a. t. België, EHRM 16 maart 2021, nr. 45187/12

Een groep Jordaanse slachtoffers van gedwongen verplaatsingen tijdens de eerste Golfoorlog heeft zich in 2001 geprobeerd te voegen in een in België aangevraagd onderzoek naar de mogelijke verantwoordelijkheid van hooggeplaatste Koeweitse functionarissen. Die aanvraag was gebaseerd op de vrijwel absolute universele rechtsmacht die op dat moment in België bestond. In 2003 trad een wet in werking waardoor die rechtsmacht werd ingeperkt en op grond daarvan is de aanvraag afgewezen. Het EHRM acht dat een redelijke beperking van het recht op toegang tot de rechter (art. 6 lid 1 EVRM), gelet op het belang van een goede rechtsbedeling.

Klagers zijn lid van een Jordaanse vereniging die de belangen vertegenwoordigt van een grote groep Jordaniërs die tijdens de eerste Golfoorlog (1990-1991) vanuit Koeweit naar Jordanië zijn gedeporteerd. Zij hebben daardoor materiële en immateriële schade geleden. Gelet daarop heeft een groep van 7738 leden van de vereniging zich als burgerlijke partij gevoegd in een procedure waarbij in Brussel (België) was voorgesteld om een strafrechtelijk onderzoek uit te voeren naar 74 hooggeplaatste ambtenaren uit Koeweit die verantwoordelijk zouden zijn voor de gedwongen verplaatsingen. Dat onderzoek zou mogelijk zijn op basis van de universele rechtsmacht die België op basis van de toen bestaande wetgeving had. Er werden geen concrete onderzoekshandelingen uitgevoerd, al werd het dossier wel doorgestuurd naar de procureur van des Konings. In 2003 trad nieuwe wetgeving in werking waardoor de universele rechtsmacht aan striktere criteria werd gebonden, waaronder het vereiste dat er een zekere band met België zou moeten bestaan. Gelet daarop werd uiteindelijk besloten dat het verzoek van klagers zonder gevolg moest blijven vanwege het ontbreken van rechtsmacht bij de Belgische autoriteiten.

Voor het EHRM hebben de klagers allereerst aangevoerd dat de Belgische rechters onvoldoende gronden hadden gegeven voor hun afwijzing van hun verzoek, in strijd met art. 6 lid 1 EVRM. Het Hof oordeelt dat de nationale rechters juist een voldoende specifieke en

expliciete reactie hebben gegeven op de door klagers aangevoerde stellingen. Dat de rechters niet op alle gronden zijn ingegaan, maar zich hebben geconcentreerd op de redenen voor niet-ontvankelijkheid van de kwestie, acht het Hof begrijpelijk. Evenmin heeft het Hof bezwaar tegen de manier waarop de in 2003 in werking getreden aanpassingen aan de wetgeving zijn uitgelegd. De interpretatie van het begrip ‘onderzoekshandeling’ correspondeerde volgens het Hof duidelijk met de doelstellingen van deze wettelijke aanpassing. Geen schending art. 6 lid 1 EVRM op dit punt.

In de tweede plaats hebben klagers gesteld dat de beperking van de mogelijkheid om toegang te hebben tot de rechter in strijd is met art. 6 lid 3 EVRM. Het Hof stelt vast dat het doel van de beperking van de universele rechtsmacht in de wet uit 2003 tot doel had om een goede rechtsbedeling te bevorderen. De regering heeft aangevoerd dat zonder de aanpassingen er een risico bestond van een excessieve werklast voor nationale rechters in samenhang met grote problemen rondom het verzamelen en beoordelen van bewijsmateriaal. Het Hof acht deze redenen voor de introductie van het filtersysteem in 2003 overtuigend en zwaarwegend. De eerdere regeling die gold toen klagers zich burgerlijke partijen stelden in 2001, erkende een bijna absolute vorm van universele rechtsmacht in strafzaken, die niet houdbaar bleek te zijn. Er is vervolgens stapsgewijs een verstrenging van de voorwaarden voor het indienen van verzoeken om onderzoek van internationale misdrijven ingevoerd, onder meer met de al genoemde eis van een zekere relatie met België en met een filtersysteem om te kunnen beoordelen of een onderzoek gepast zou zijn. Toen de nieuwe wet in 2003 werking trad voldeed het verzoek van klagers niet aan de in die wet gestelde eisen. Daarbij acht het Hof relevant dat het Hof van Cassatie de nieuwe wet in 2010 zo heeft uitgelegd dat er bij voor inwerkingtreding van de wet ingediende verzoeken alleen nog rechtsmacht kon worden aangenomen als er inmiddels onderzoekshandelingen waren uitgevoerd, terwijl dat in de onderhavige zaak niet het geval was. Het Hof acht dat geen willekeurige of kennelijk onredelijke uitleg. Gelet op die omstandigheden concludeert het Hof dat de beperking van het recht op toegang tot een rechterlijke procedure in België niet disproportioneel was en dat art. 6 lid 1 EVRM niet is geschonden.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 16-03-2021

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2021:0316JUD004518712

Zaaknummer: 45187/12

Wetsartikelen: EVRM art. 6 lid 1

RECHTSPRAAK

Matalas t. Griekenland, EHRM 25 maart 2021, nr. 1864/18

In een conflict tussen een CEO en een bedrijfsjurist heeft de CEO zich in een intern aan de bedrijfsjurist toegestuurd document kritisch over haar uitgesproken. De bedrijfsjurist heeft vervolgens een strafklacht wegens laster ingediend, die leidde tot een voorwaardelijke gevangenisstraf voor de CEO van vijf maanden. Het EHRM oordeelt dat de nationale rechters bij het opleggen van deze zware straf de context van de kwestie, de beperkte effecten op de reputatie van de bedrijfsjurist en de relatief rustige toon van het document niet voldoende hebben meegewogen. Strijd met art. 10 EVRM.

Klager werd – als nieuwbenoemde CEO van een onderneming – door jurist L.P. mondeling geïnformeerd over een aantal tegen de onderneming aanhangige rechtszaken. Klager had aarzelingen over de correctheid van de gegeven informatie en besloot L.P. van haar functie te halen. Ook nam hij een aantal andere maatregelen, zoals het terugvragen van de dossiers met betrekking tot de relevante rechtszaken. Hij zond daarbij ook een officieel document aan L.P. toe waarin hij zich uitsprak over het onprofessionele en onethische gedrag van L.P. ten aanzien van het bedrijf, en waarin hij nog een keer benadrukte dat de gegeven informatie incompleet en foutief was. Naar aanleiding van dit document heeft L.P. een strafzaak tegen klager gestart waarin zij stelde dat sprake was van laster. Klager is daarbij schuldig bevonden en uiteindelijk veroordeeld tot een voorwaardelijke gevangenisstraf van vijf maanden.

Voor het EHRM heeft klager gesteld dat zijn vrijheid van meningsuiting door deze veroordeling is geschonden. Het EHRM merkt op dat de kritiek die hij gaf op L.P. op nationaal niveau als feitelijk is aangemerkt, maar dat het eerder ging om waardeoordelen, die bovendien op een toereikende basis in de feiten berustten. Klager had zich in relatief rustige bewoordingen uitgesproken en het document was bovendien alleen intern aan L.P. verstuurd; de kritiek was op geen andere manier aan de buitenwereld kenbaar gemaakt en kon dan ook maar beperkte invloed hebben gehad op de reputatie van L.P. Zeker nu de nationale rechters zich bovendien onvoldoende rekenschap hadden gegeven van het conflict waarin de uitingen

waren gedaan, is het Hof van oordeel dat de situatie niet had mogen leiden tot een zo zware sanctie als een gevangenisstraf (ook al was die voorwaardelijk). Schending van art. 10 EVRM.

Instantie: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

Datum uitspraak: 25-03-2021

ECLI: ECLI:CE:ECHR:2021:0325JUD000186418

Zaaknummer: 1864/18

Wetsartikelen: EVRM art. 10